# RUSKI INWALID

№ 28.

CZWARTEK. 5 Lutego 1820 r.

CZYLI

# WIADOMOŚCI WOJENNE.



*Treść*. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Prussy. Niemcy. Austryia. Franciia. Anekdota.

## WIADOMOŚCI KRAIOWE.

*z Petersburga*, 5 *Lutego*.

Rzeczywisty radca tayny Hrabia *Gołowkin* minister pełnomocny przy dworze wiedeńskim gdy z powodu zatrudnień swoich w tem znaczeniu nie może spełniać obowiązków pierwszego mistrza obrzędów przy dworze Jego Cesarskiey Mści, nayłaskawiey za tem od nich uwolnionym został, z zostawieniem iednakże przy nim orderów temu stopniowi właściwych, a na mieyscu iego mianowanym został pierwszym mistrzem obrzedow *Naryszkin*, a drugim *Kołogrywów*, który także zaszczyconym został i stopniem radcy taynego z pensyią maiącą się pobierać z kassy państwa.

Pełniący służbę w komitecie ministrów radca stanu *Suchoprudzki*, nayłaskawiey mianowanym został radcą stanu rzeczywistym.

Dowodcy korpusu Orenburgskiego oddzielnego Jenerałowi *Essen*, nadano naymiłościwey dziesięć tysięcy dziesięcin ziemi.

Uwolniony od służby pułkownik Xiąże *Oduiewski*, mieszkaiący w Moskwie, założył dóm dla ubogich pod nazwaniem *przytułku ubogich*, i przeznaczył na utrzymanie w nim pewney liczby nieszczęśliwych, całą intratę z tysiąca swoich chłopów. Tem zaprowadzeniem sam urządzać będzie dopokąd żyie, po śmierci zaś, na mocy maiącego się ułożyć aktu porucza urządzenie tego funduszu komitetowi moskiewskiemu, opiekuiącemu się stanem ubogich. Nayiaśnieyszy Cesarz JMść za tak piękny czyn Xiążęcia *Oduiewskiego* oświadczyć mu raczył swoie naywyższe zadowolnienie.

— Już od tygodnia przeszło oddychamy tu łogodnieyszem powietrzem, zimna wcale są umiarkowane i stolica zupełnie inną przyięła postać, wszystkie iey zakątki zdaią się bydz

teraz nierównie ludnieysse, aniżeli naypierwsze ulice w czasie przeszłych mrozów.

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Prussy.

*z Berlina, 29 Stycznia.*

Drugi numer tegoroczny zbioru praw ogłosił następuiącą bardzo ważną dla kraiów pruskich ustawę Królewską względem przyszłego postępowania co do powszechnych długów kraiu, wydaną dnia 17 Stycznia r. b. która tak brzmi:

*My Fryderyk Wilhelm.*

*z Bożey łaski Król Pruski i t. d.*

Ogłaszamy ninieyszem: Wiadome ostatnich czasów wypadki, i rozliczność pochodzących z nich zobowiązań, oddaliły nas dotąd od celu zamierzonego w prawie skarbowem z dnia 27 Października 1810 względem uregulowania całego długu kraiowego. Obok innych wielkich ofiar ziściły się zaiste tyle, ile można było, zawarte w tem prawie przyrzeczenia nie tylko względem regularnego opłacania bieżących i zaległych prowizyy, lecz nawet zapewnienia długów, które tego naybardziey wyciągały; a lubo ogrom przedsiębrać się ieszcze maiących środków nie pozwalał wcześniey zrobić obrazu całego długu kraiowego, rozkazem iednak z d. 7 Maia 1818 zaleciliśmy utworzyć coroczny fundusz w ilości miliona talarów na wykupowanie papierów skarbowych. Uwiadomieni teraz o całym stanie długu kraiowego, postanowiliśmy podać go do publiczney wiadomości. Tym sposobem, i przez zamysł oddania nadal tey okoliczności pod rozporządzenie Stanów kraiowych, spodziewamy się umocnić ufność w rządzie, i dać tem nieoboiętnieyszy dowód szczerey naszey chęci okazania sprawiedliwości wszystkim wierzycielom kraiowym, iż nieodwołalnie stanowiemy ninieyszem to czego potrzeba tak względem zabezpieczenia, iako też względem regularnego opłacania prowizyi i powolnego umorzenia wszystkich długów kraiowych.

I.

*Ilość procentowego powszechnego długu stanu.*

Według przyłączonego zatwierdzonego przez nas etatu długu stanu, ogół zaciągnionych przez naszych przodków i w niepomyslnych czasach naszego panowania na prawdziwe potrzeby i ku zachowaniu państwa, albo iuż zapisanych, lub zapisać się ieszcze maią cych procentowych powszechnych długów stanu, wynosi.

Sto ośmdziesiąt milionów dziewięćdziesiąt ieden tysięcy, siedmset dwadzieścia talarów.

Długi te nie tylko od nas, lecz i od naszych następców korony uważane bydź maią ciągle aż do ostatecznego ich umorzenia za ciężar kraiu i wszystkich związku narodowego członków.

II.

Etat ten długów oświadczamy bydź na zawsze zamkniętym. Nad wykazaną w nim summę nie może żaden oblig (Staatsschuldschein) lub inny iaki skrypt dłużny urzędowy bydź wystawionym. Gdyby na przyszłość uyrzał się Rząd w potrzebie zaciągnienia nowey pożyczki dla własnego zachowania lub dla wzrostu dobra powszechnego, nie może to inaczey nastąpić, tylko za zniesieniem się, i wspólną poręką przyszłego zgromadzenia Stanów Państwa.

III.

*Poręka.*

Za wszystkie teraznieysze i w zatwierdzonym przez nas etacie wykazane długi stanu, i ich bezpieczeństwo, na ile ostatnie nie iest iuż szczególnemi zawarowane hipotekami, ręczemy niniejszem za nas i naszych następców korony całym maiątkiem i własnością stanu, mianowicie, wszystkiemi posiadłościami rządowemi, lasami i poduchownemi dobrami w całym obwodzie monarchii, z wyłączeniem potrzebnych na dostarczenie rocznego funduszu 2,500,000 talarów na utrzymanie naszey królewskiey rodziny, naszego dworu, i dworów wszystkich Xiążąt krwi, oraz na wszelkie przywiązane do nich instytuta.

IV.

*Opłacenie prowizyy.*

Prowizye od tych długów podług przepisaney w dokumentach stopy procentowey opłacane będą regularnie w tych samych ratach, i z tych samych kas i instytutów, iak dotąd.

Gdybyśmy w przyszłości uznali za rzecz dobrą, ażeby prowizye, które teraz wypłacaią się tylko w kraiu, także w zagranicznych miastach handlowych wypłacane były, zastrzegamy sobie polecić władzy administracyyney długów stanu, ażeby to przez handel zamorski uskuteczniła.

V.

*Umorzenie.*

W celu uiszczenia potrosze wszystkich długów procentowych—ieżeli takowe nie gruntuie się iuż na pewnych warunkach, iak pożyczki za granicą zaciągnione na szczególnych umowach, w niezmienney mocy utrzymuiących się—uchwalamy na zawsze ieden procent rocznie z teraźnieyszey ilości kapitału biernego, celem utworzenia powszechnego funduszu umorzenia.

Do funduszu tego przyłączaią się także wynikaiące z postępnego upłacania długu prowizye oszczędzone, i t. d.

VI.

Lubo według postanowienia naszego z dnia 27 Października 1810, i nawet według osnowy obligów rządowych, umarzać się miał dług stanu przez koleyne losowanie, wszelako środek ten w dotychczasowem wykonaniu ani odpowiedział zamiarom Rządu, ani oczekiwaniom ogółu wierzycieli skarbu; dla tego widziemy się zniewoleni postanowić ninieyszem, ażeby położone w etacie tyt: I. litt. b. c. d. e. dokumenta długów stanu, na ile ustanowiona kwota amortyzacyyna i oszczędzone prowizye wystarczą, tymczasowo nie losowanie, lecz, żeby iak to w latach 1813 i 1819 we względzie obligów rządowych z pomyślnym skutkiem miało mieysce, rocznie wykupowane były; do losowania zaś w ten czas dopiero wzięła się władza administracyyna długów stanu, gdyby resp. dokumenta dłużne na giełdzie lub gdzieindziey niżey wartości nominalney nabytemi bydź nie mogły.

VII.

*Fundusz na prowizye i umorzenie.*

Na regularne płacenie prowizyi i umarzanie przeznaczamy ninieyszem:

1) wszystkie dochody z dóbr i lasów rządowych, z uwagą na postanowienie pod III.

2) summy pochodzące z przedaży odtąd tylko za gotowe pieniądze dóbr rządowych, z dzierżaw wieczystych, i innych danin gruntowych, czynszów dziesięcin, robocizn i t. d.

3) dochody solne, o ile takowe są potrzebnemi do całkowitego uzupełnienia funduszu kassy umarzaiącey długi stanu.

Kassy prowincyonalne pod odpowiedzialnością przełożonych im władz wnoszą fundusz ten, bez naymnieyszey uymy w miesięcznych ratach, wprost do kassy umorzenia długów stanu.

Od d. 1. Stycznia 1820 wydatek powyższych wpływów kassy prowincyonalne tylko kwitami wspomnioney dopiero kassy w rachunkach swoich usprawiedliwiać mogą. Od tegoż samego czasu, co do zachodzących *ad.* 2. za uskutecznioną przedaż dóbr rządowych alienacya praw i dochodów rządowych etc. wypłaty, te tylko uznane bydź mogą za ważne, które przez oznaczyć się maiącą bliżey w następnych paragrafach władzę administracyyną długów stanu poświadczonemi będą.

Dotychczasowa główna kassa przedaży dóbr rządowych ustaie zupełnie z. d. 1 Stycznia 1820, a zaległe iey dochody przechodzą do kassy administracyi długów stanu. i t. d.

Nakoniec, urządzenie to stanowi oddzielną władzę pod nazwiskiem: *Główney administracyi długów kraiowych*, którey prezesem mianował Król taynego Radcę skarbowego *Rothera*. Obowiązki tey władzy, kontrolla i przysięga, są przepisane w tem urządzeniu. Oprócz długu wyżey wyrażonego, winien iest ieszcze kray kapitału bez prowizyi 11 milionów 242 347 talarów, pochodzących z będących w biegu papierów skarbowych (*Tresorscheine*) i kassowych biletów Saskich przyiętych traktatem. Obrachowane zaś dotąd oddzielne rozmaitych prowincyy długi wynoszą 25 milionów 914,694 talarów. Względem zaspokoienia obu tych długów urządzenie zawiera w sobie stosowne prawidła.

## Niemcy.

Angielskie zgromadzenie bibliyne podarowało publiczney bibliotece w Norymberdze exemplarz biblii, wydaney we wszystkich europeyskich i azyatyckich ięzykach.

Jeżeli iedna z wysepek na Menie pod Frankfortem poświęcona będzie pamiątce *Góthego* wtedy P. *Bethmann*, chce podarować miastu kolosalny posąg pomienionego poety, zrobiony przez sławnego snycerza *Dannecker* w

Sztutgardzie. Znany duński snycerz *Thorwaldsen* ma robić płaszkorzeźby, które zdobić będą podstawę posągu *Göthego*.

### Austryia.

*z Wiednia*, 29 *Stycznia*.

Do iedney z kawiarni wiedeńskich przyszedł niedawno człowiek z przewiązaną głową i z chustką w ręku, którą nieustannie przy ustach trzymał; zażądał bardzo gorącey kawy, którą mu natychmiast przyniesiono, a piiąc ią, skarżył się na niezmierny ból zębów. W krótkim czasie zebrało się około niego wielu z obecnych. Wszyscy byli wzruszeni cierpieniem i dzielili niejako boleść iego. Nieznaiomy, graiący w billard, położył kiy, i przybliżył się do cierpiącego. *WCPan cierpisz ból zębów*—rzekł do niego— *może mu będę mogł bydź pomocnym. Mieszkam tu w pobliskości, i mam u siebie* paryzkie drewienka, *które wszelki ból zębów prędko uśmierzaią.* Natychmiast odszedł, i powrócił z paczką żółtych drewienek naznaczonych czarnym punkcikiem na końcu. *Przyłoż WCPan*, rzekł do cierpiącego, *iedno tylko drewienko na ząb zbolały*, *a ból zaraz ustanie.* Przyłożył, ale ząb bolał ciągle. *Przyłoż WCPan raz ieszcze i ieszcze raz.* Uczynił podług zalecenia. W tem, nagle wypogodziła się twarz iego, i zerwawszy z głowy przewiązkę, rzekł; *Dobroczyńco móy! ach nie zachceszli przedać mi tych drewienek?* *Chętnie* odpowiedział mu nieznaiomy; *ale mię każda ich sztuka kosztuie ryński. — Proszę o sztuk dziesięć. — Ach dayże mi WPan także sztuk dziesięć*, odezwał się drugi; *a mnie sześć!* zawołał inny; proszę o dziesięć rzekła gospodyni. I tak, iedney chwili drewienka były wyprzedane, za które nieznaiomy zebrał 80 ryńskich. — W kilka dni chciał także pewny podobnym sposobem uśmierzyć ból zębów; ale iakież było iego zadziwienie, gdy pomienione drewienka; nie tylko że nie sprawiły mu ulżenia, ale dostrzegł, że były ustrugane z prostego drzewa. Okazało się stąd łatwo, iż dwóch filutów, z których ieden cierpiącego drugi ratuiącego udawał, wyłudzili pieniądze korzystaiąc z cudzey łatwowierności.

### Francyia.

*z Paryża*, 25 *Stycznia*.

Wyszedł w Paryżu na widok publiczny nowy rękopism z wyspy S. Heleny pod napisem: *Pamiętniki przydatne do historyi roku* 1815, przywieziony do Anglii przez P. *Omeara*, lekarza przez czas niejaki przy *Napoleonie Bonaparte* na teyże wyspie. Opisane tam są działania woienne w r. 1815 tak iasno, że ie każdy zrozumie. Dzienniki paryzkie przytoczyły z nich niektóre wyiątki, a między innemi opis skłonności żołnierzy francuzkich w tey kampanii, iak następnie: — »Nigdy żołnierz francuzki nie okazał większey odwagi, dobrey woli i zapału. Ufność iego w Cesarzu była zupełna; lecz ten żołnierz nie dowierzał dowodcom swoim, i zawsze zdradę w nich upatrywał. Gdy naypierwsze wystrzały z dział słyszeć się dały pod *St. Amand*, stary kapral przystąpił do Cesarza i rzekł: Nie dowierzay N. Panie Marszałkowi *Soult*; bądź pewnym, iż nas zdradza.— Bądź spokoynym, odpowiedział mu *Napoleon*; ręczę ci za niego iak za mnie. — Podczas bitwy officer doniósł Marszałkowi *Soult*, iż Jenerał *Vandamme* przeszedł do nieprzyiaciół, i że żołnierze tego officera domagali się od niego, aby o tem uwiadomił Cesarza.—Przy końcu bitwy nadbiegłszy do Cesarza dragon z dobytym pałaszem i krwią zbroczonym zawołał: N. Panie przybyway czemprędzey do dywizyi. Jenerał *Dhenin* prawi do swoich żołnierzy namawiaiąc ich, aby przeszli do nieprzyiaciół.—Widziałżeś to? rzecze Cesarz. — Nie, lecz widział officer, który cię szuka, i kazał mi, abym ci to doniósł.—Ale własnie pod tę chwilę kula działowa urwała nogę walecznemu Jenerałowi *Dhenin* odpieraiącemu nieprzyiaciół.«

### Anekdota.

W pewnem towarzystwie wszczęła się rozmowa o nadzwyczaynem podniesieniu się ceny na wszystkie przedmioty w czasie woyny; ktoś z obecnych dodał i świece nawet znacznie podrożały. Słysząc to pewna dama rzekła. Jak to, czyto bydź może? alboż to iuż doszło do tego, że woyska biią się przy świecach?

W Petersburgu.

*w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.*